

Frumkvæðið

hugleiðing um breytta heimsmynd

Ég orðið þeirrar gæfu aðnjótandi á síðustu árum að fá að meðtaka mjög einfaldan sannleika sem stór hluti mannkynsins hefur lítið á sem sjálfsagða staðreynd frá örófi alda. Ég hef sem sagt komist að því að ef ég er í sæmilegu andlegu jafnvægi gengur mér betur að glíma við lífið frá degi til dags. Og þegar svo var fyrir mér komið að andleg líðan mín var í jafnvægi dag eftir dag, viku eftir viku, og heilu misserin jafnvel, fór sú tilfinning að vera viðvarandi að flestir mínir draumar gætu ræst. Ef ég væri reiðubúin til að leggja mig alla fram og halda áfram á þessari þroskabraut, skref fyrir skref, væru mér svo að segja allir vegir færir. Og þá áttaði ég mig á því hvað mannshugurinn er merkilegt fyrirbæri, flókið og einfalt í senn. Það virðist nefnilega vera þannig að þegar maðurinn hefur yfirstigið hindranirnar í sínum eigin huga eru honum engin takmörk sett. Þá verður honum ekkert lengur ómögulegt. Og það er mjög magnað að uppgötva þessar einföldu staðreyndir lífsins, sérstaklega fyrir manneskju eins og mig.

Það sem síðan fylgir með í þessum mjúka pakka eru ný og betri gleraugu í staðinn fyrir þessi gömlu og rispuðu og þegar þau eru kominn á nefið breytist allt umhverfi manns með undursamlegum hætti til batnaðar. Eiginmaðurinn, fjölskyldan, vinirnir og vinnufélagarnir verða allt í einu þolanlegri, fréttirnar í fjölmiðlunum verða jákvæðari og skemmtilegri, öikumenn verða tillitssamari í umferðinni og veðrið mun betra en maður á að venjast. Það verður allt í einu gaman að vakna á morgnana og öll þau viðfangsefni sem uxu manni áður í augum leysast annaðhvort sjálfkrafa eða breytast í tækifæri til að reyna á sig og þroskast. Síðan kemur sá tími að maður fer að sjá það góða í sérhverri manneskju og þá minnkar ósjálfrátt vægi þess sem ekki er í lagi og í sumum tilfellum hverfur það alveg þegar fram líða stundir. Allt kemur þetta stórkostlega á óvart til að byrja með en svo áttar maður sig smám saman á því að það hefur ekkert breyst – nema maður sjálfur. Og því lík breyting! Það er ekkert skrytið þótt maður detti eitt augnablik ofan í gamla ásökunartóninn og spyrji eins og óábyrgur velferðarsamfélagsþegn: Af hverju sagði mér enginn frá þessu fyrr?!

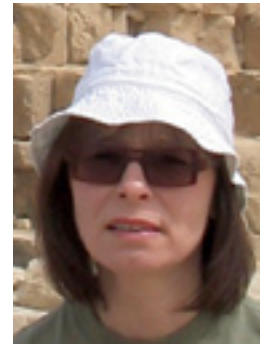
Þeirri spurningu er auðsvarað. Ef ég undanskil foreldra mína sem gerðu alla tíð sitt besta til að ég mætti þroskast og dafna og sný mér að stofnunum þjóðfélagsins má tína þar ýmislegt til. Skólakerfið var til dæmis langt frá því að vera fullkomið á þeim

árum sem ég var að alast upp. Þjóðkirkjan og flest önnur trúarsamfélög treystu því enn í of ríkum mæli að hræðsluáróður væri ágætis aðferð til að breiða út fagnaðarerindið. Og heilbrigðiskerfið – og þá er komið að því að ég andvarpi, eins og Sigfús Daðason í ljóðinu um Jafet gamla á Efsta-bæ: Æ! Heilbrigðiskerfið! Öll mín fullorðinsár hefur heilbrigðiskerfið verið í krísu. Að mínu mati er það ekkert svo fjarri lagi að líkja úþpenslunni og samdrættinum sem einkennt hefur íslenska heilbrigðiskerfið síðustu áratuginna við alkóhólíska afneitun. Fyrstu árin er allt í uppsveiflu og fjörið á djamminu yfirskyggir allt annað. Síðan fer að halla undan fæti og leiðindin og lasleikinn varpa sífellt stærri skugga á skemmtunina. Síðustu árin ríkir ömurleikinn einn og þá er líðanin alltaf jafnslæm hversu mikið sem drukkið er. En þótt þessi litla samlíking sé ágæt eins langt og hún nær er þetta engu að síður útdúrdúr frá meginefni pistilsins. Stofnanir samfélagsins samanstanda nefnilega af borgurum þessa sama samfélags og þær verða aldrei betri en þeir. Stofnanir samfélagsins gera ekki annað en endurspeglar ríkjandi viðhorf á hverjum tíma og þær kröfur sem fólkið í landinu gerir til lífsins.

Til að svara spurningunni hér að framan verð ég að viðurkenna að fjöldinn allur af fólki, þar á meðal kennarar, prestar og lækmar, reyndu sitt besta til að beina mér inn á rétta braut í gegnum tíðina án þess hafa erindi sem erfiði. Ef það náði á annað borð eyrum mínum trúði ég því ekki að lífið gæti verið svona einfalt. Lífið, var í mínum huga, aldrei hér og aldrei nú. Ég lifði aldrei einn dag í einu. Ég var ýmist stödd í fortíðinni eða framtíðinni. Annaðhvort upptekin við að velja mér uppúr vonbrigðum og mistökum fortíðarinnar eða önnur kafin við að koma böndum á allt það sem hugsanlega gæti eyðilagt fyrir mér framtíðina. En á síðustu árum hef ég lært að það eina sem er í mínu valdi að stjórna í þessum heimi er það hvernig ég bregst við því sem gerist frá degi til dags – hvernig ég bregst við lífinu sjálfu. Og því get ég breytt – hér og nú!

*hugmyndin um tilgang
lífsins tær eins og ískristall*

*meðan horfi á orðið
sem ég skrifaði í móðuna
á gufubaðsrúðunni hverfa*

Linda
Vilhjálmssdóttir

Linda Vilhjálmssdóttir
er rithöfundur (1958).

Ljóð Lindu hafa birst víða en fyrsta ljóðabók hennar, Blábráður, kom út 1990. Síðan hefur hún sent frá sér fleiri ljóðabækur og leikrit og ljóðverk eftir hana hafa verið sett upp í Borgarleikhúsinu og Kaffileikhúsinu. Þá voru ljóð hennar synd á Kjarvalsstöðum í apríl 1993. Fyrsta skáldsaga Lindu, Lygasaga, kom út 2003. Linda hlaut Menningarverðlaun DV árið 1993 fyrir ljóðabókina Klakabörninn. Ljóð hennar hafa birst í erlendum þýðingum í safnrítum. - Nýjasta ljóðabók Lindu, Frostfiðrildin er væntanleg, á markað í haust, ljóðið til vinstri er úr henni.